

Exedræ Ecclesiasticæ Sive Concionvm Moralium ... t. ...

In Dominicas totius anni

Schrötter, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1688

XLV, In Domin. XVI. Post Pentec. Si licet sabbato curare? Luc. 14. Arg.
Sabbathum Domini sanctificandum.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56320](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56320)

quiliarum thesauri, mundissimum cœnum, odoratissimi putores amœnissima senticeta. Vale inquam, & quàm voluptatis ac gloriæ proponis areolam tuis impertire alumnis, me umbra securiorem illatebrabit cœnobitica. Ita ille. Et è vestigio quod mente concepit opere executus est, non modò sanctissimam ipse exorsus vivendi rationem; sed ad alios insuper ad eandem alliciendo, & inducendo, provexit.

Ad eundem modum si pia ejusmodi anatomia usi fuerimus, fieri vix potest quin opulentissimi atque sapientissimi ex ea evadamus.

XIV. Aprate itaque ac laxate sinum mentis vestræ, & hanc hæreditatem te-

stamento tam luculento inscriptam avidè excipite. Proderit enim ea vobis multò insignius, quàm thesauri ex tumulo Davidis ab Hircano eruti, imprimis si ex ea commoti fueritis ad amorem virtutis, ad odium peccati, ad contemptum mundi, ad desiderium vitæ æternæ. Proderit si non in præsentiarum duntaxat, sed omni loco, ac tempore, in omnibus iis, quæ versamur, illius memores fuerimus. Proderit si ut præsentem semper ob oculos poluerimus, & tanquam in capulo positos cum hodierno defuncto imaginati fuerimus. Capeffite ergo hoc legatum, & intra præcordia altissimè recondite. Amen.

CONCIO XLV.

IN DOMINICA. XVI. POST PENT.

Si licet Sabbato curare? Luc. 14.

ARGUMENTVM.

Sabbatum Domini sanctificandum.

IXordium præsentis Evangelii non est aliud, quam interpretatio brevis tertii præcepti Decalogi: Memento, ut diem Sabbathi sanctifices. Aud, Id enim quæ ver-

his, quæ operibus est interpretatus, cum fas esse festa luce non animis duntaxat, sed & corporibus mæderi declaravit Magister æternæ veritatis Christus Deus.

Nihilominus hujus præcepti interpretationisque nonnulli tam esse videntur, ut magis sapiant

Sabbatum ab Eth. itis unde derivatum

*Pint. lib. 4.
Sym. 9.5.*

Paganismum, quàm Christianismum. Illi Plutarcho testante commenti sunt, Sabbathum à quodam Bacchi vocabulo *Sabbo* derivatum esse, indeque intulerunt sacra luce genio indulgendum, tristitiam omnem mero diluendam, ad choros musicos, festivaque carmina diem transigendum, atque hunc in modum solemnitatem sanctificandam esse. Et numquid non id ipsum sequuntur, atque opere comprobant perversi nonnulli sodales, quibus omnes nefasti dies sunt, quibus Libero Patri non bratur? omnes atro carbone notati, quibus genio in lusu, choreaque non indulgent.

Verùm nulli unquam saniorum Grammaticorum hæc interpretatio in mentem venit, nullusque in tota exhibendus Batavia, qui sanctificare, & helluari distinguere nesciat. Profectò si ea verba univoca forent, maximi sancti extitissent ganeones, primique cœlestis aulæ proceres, qui in epotandis calicibus aliis palmam præripuissent. At disparata nimium sunt ista, nec uno gentilitio stemmate gloriari queunt. Tametsi quies, & epulæ, lususque honesti Sabbathum haud elidant, ac proterant, non is tamen finis est, cujus gratia illius custodia demandata; non sanctificare hoc est, sed profanare. Quid igitur veriore Calepino sanctificare? Videamus.

Partitio.

II. Ne fortè in dicendo exorbitem, radices duntaxat illarum linguarum investigabo, quibus titulus cruci-

Christi Dei inscriptus; nempe Græcæ, Latinæ, & Hebraicæ,

§ I.

Sanctificare iuxta ethymologiam Græcorum quid sit:

III. Et quidem si ethymologiam Græcorum sequimur sanctificare idem est ac animum, cogitationesque à curis secularibus avocare, nec easdem intumultuantem profanarum curarum turbam immittere. Sanctifico enim Atticè dicitur *ἀγιάζω*, id est sine terra facio, & quicumque festum agere intendit, is mentem à negotiis forensibus expediat est necesse.

Id enim imprimis exigit Latria, seu cultus, quem Deo Domino nostro festa luce per adorationem exhibere obstringimur. Est enim *Oratio elevatio mentis ad Deum*, in qua homo animum suum avocat ab omni eo, quod non est Deus, eumque in ipsum Deum venerabundus desigit. Quod certè haud quaquam assequitur, quisquis urà secum ad aram ducit obstrepentem solitudinum phalangem, & diversi colore earum vultu, jam huc, jam illuc velut alter Metius suffetius distrahitur.

IV. Numen benignissimum quando populum suum incessabili arumarum reciprocantium impulsu in Ægypto fluctuantem ad orationis placidum litus, quasi rudente adstringere moliretur, eundem è tyrannide Pharaonis vindicatum, in eremum Sinai evocavit, in qua, tanquam securissimi portus sinu, secundum terrenorum laborum volumina, decumanosque ne-

Sanctificare iuxta Græcos quid sit.

Oratio quid sit.

Festis diebus vacandum à forensibus negotiis.

gotiorum fluctus ipsi soli vacarent. Noverat enim probe sapientissima illa Majestas, quamdiu in vado Aegyptio inter brevia arenarum, ac laterum, inter scyllam & charybdim timore anxii vel hærent, vel fluctuarent, nec cœlestem Cynosuram ab iis conspici, nec ad bonæ spei promontiora citra ingentia molimina eos aspirare posse. Feriam ergo, inquit, non jam tridente sed virga unica tempestuosum pelagus, revocabo emissos adversitatum Aëolos, componam tempestatum fluctus, succendam non jam Pollucem & Castorem, sed Moysen, & Aaronem lucida sidera, quorum auspiciis optatum litus teneant, mihi que festivum Pæana decantent: *Dixerunt* (Pharaoni) *Deus Hebræorum vocavit nos, ut eamus trium dierum viam in solitudinem, & sacrificemus Domino Deo nostro.* Vult Deus noster ut expediti curis omnibus, tota mente, ac viribus ipsi soli vacemus; secus non bene colitur, nec adoratur.

V. Deposcit hanc mentis elevationem, & ipsa festorum institutio. Quis enim finis ipsorum? An nondivinorum beneficiorum grata memoria? Sic in lege derogata Pascha in memoriam elevationis de Aegypto, Pentecoste in memoriam legis in monte Sina datæ; Scenopegiæ, seu festum tabernaculorum in mnemosynon tuguriorum, seu protectionis in deserto institutum erat. Sic in novo testamento in chra asfessoris nostri facinora, ad humani generis salutem patrata, certis solemnibusque diebus vincita, ac conclusa sunt. Nam quid aliud vendicat sibi dies Dominicus præter memoriam for-

mationis nostræ, ac reformationis? Quid Nativitas, Circumcisio, Epiphania, Resurrectio, nisi memoriam immensorum vindicis nostri beneficiorum? Quid aliud divorum solemnia inferunt, præterquam agonis eorum, virtutis, ac victoriæ mnemosynon? Beneficiorum Dei festis solemnitatibus, & diebus statutis dicamus, sacramusque memoriam, ne volumine temporum ingrata subrepat oblivio, ait Hipponensis antistes.

VI. Eò collimabat Psalmographus Domini, quando cecinit: *Cogitatio hominis consuebitur tibi, & reliquæ cogitationis diem festum agent tibi.* Quasnam putatis has esse reliquias? Vulgò vocamus reliquias, particulas residuas post totum quoddam remanentes. Ita reliquias, seu fragmenta dicimus ab Apostolis secundum prodigiosa convivia collecta; Ita reliquias indigitamus ipsana Sanctorum; ita micæ illas quæ remanent in sacra pixide. Cum ergo occidit Psalter: *Reliquæ cogitationis diem festum agent tibi*, profectò nihil aliud intendebat, quàm illas cogitationes, quas post accepta beneficia remanere par est; videlicet gratam illorum memoriam. Quid enim hic aliud est reliquum? Cogitatio prima est credere in Deum, cognoscere beneficia divina; Reliquæ verò sunt esse memorem illorum. Hæc mens itidem S. Patris Augustini, eadem verba interpretantis: *Cum credimus, tunc sicut in nobis cogitatio, modo autem reliquæ cogitationis sunt, quia meminimus, quis ad nos venerit, quid nobis donaverit.* Cogitationum appendix est memoria, & species à cogitatione impressa reliquæ illius jure dicuntur. Nam ut idem subdit: *Sunt reli-*

Aug.

Ps. 75. v. 11.

Reliquæ cogitationum quæ sint.

Aug. in Ps. 75.

ibi.

Exodi 5. 3.

Festa instituta in memoriam beneficiorum.

quia cogitationis; non excidat memoria, qui te sanavit, vulnus si te habuisse oblitus fueris, non erunt in te reliqua cogitationis. Tunc ergo festum ritè peragimus, si beneficia Domini memori mente recolimus; non autem pro dignitate recoluntur, si mens immerfa forensibus turbis habeatur. Itaque ut pro dignitate expendantur, animus ab iis omnino sequestretur.

VII. Vendicat hanc alienationem imprimis salus nostra. Nam cum tantum temporis sequestrato prope Deo impendamus nutriendo, fovendoque corpori, æquum profectò est, ut minimum dies festos animæ impendamus.

Jacobi Prudentia.

Gen 30. 30.

Anima cura habenda

Jacobus Patriarcha exactis annis viginti in servitiis Laban Avunculi sui tandem pertæsus laborum, rerumque suarum providus; ab eo manumitti expetiit, dicens: *Iustum est ut aliquando provideam domui meæ.* Mi dilecte Avuncule nosti perbellè, quàm sedulò studuerim partibus tuis, quanto æstu, & fiti urebar per diem, & nocte fugiebat somnus ab oculis meis, sicque per viginti annos in domo tua servivi tibi. Jam temet arbitrum exposco, judica, & decerne ipsemet, an non æquum sit, ut tandem prospiciam domui meæ. Non sum Mathusalem, ut annos mihi Protoparentum polliceat; experior, quod instet gravior ætas, sæcrescit proles, exul hic habito. *Iustum est, ut aliquando provideam domui meæ.* Formica congregat æstate, & providet sibi in futuram hyemem, & non est æquum, ut mihi pro-

spiciam? Non eris mihi tam iniquus, ut tam æquis abnuas postulationibus, quin mihimet, filiabus tuis, confortibus thalami mei consultum eas. *Iustum est.*

O quantò æquiùs est, ut quisque sibimet idipsum occinat: Tota septimana evoluta est in cura corporis, in commodis, & lucris exaugendis, in re familiari promovenda; nonne par est ut tandem provideam animæ meæ, thesaurosque in æternum possidendos accumulè? *Nonne anima plus est, quàm corpus, & corpus, quàm indumentum?* Conditor cœli, & terræ, coronatis, quæ constituerat, operibus, & homine tanquam colophone imposito, requievit die septima, & ego ejus & Gen. 1. exemplo, & imperiis devinctus non idipsum æmuler? Ipse Assertor meus hac luce resurgens pacem firmavit hominibus, & hac eadem divinum Pneuma copioso linguarum, gratiarumque imbre sese supra Apostolos diffudit, & ego eadem pacem firmare, cœlestesque inflixus ferventius exorare non adnitatur? *Iustum est; ut &c.*

VIII. In Palatinatu inferiore Calvinistarum opificium famuli, cernentes per Calvinii spiritum festa abrogata, quibus olim proprias vestes resarcire poterant, & jam tota hebdomade servitiis dominorum se esse obnoxios, impetrarunt diem Mercurii à Magistratu, in quo possent liberi ab obsequiis resarcire proprias vestes; appellaruntque *das Diefest*. Si hoc illi pro suis egerunt lacernulis, an non æqui-

Tympius in mensa Theolog.

quius est, ut minimum die Domini-
ca resarciam damna, & vitia animæ
meæ? *lusu est, ut &c.*

§ II.

*Sanctificare ex sensu Latinorum
quid sit.*

IX. A Græcis ad Latinos defle-
cto, indagaturus, quid importet hoc
nomen sanctificare? Et audio, quod
tantum diem; ac sanguine quidpiam
confirmare, ac sacrum reddere.

*Sanctifico
unde deri-
vetur.*

Æneid. 12.

Sanctus enim derivatur à sancio,
quod à sanguine dicitur, eo quod
mactatæ sanguine hostiæ fœdera san-
ciantur, confirmarenturque. Un-
de Servius explanans illud Æneidos:
*Audiat hæc genitor, qui fœdera fulmi-
ne sancit. Sanctum, ait, dicitur, qua-
si sanguine sancitum, ac consecratum.*
Hinc sanctum dicitur, quod religi-
osum est, ita ut violari nefas sit;
quodque Deo teste factum, aut
illi consecratum. Itaque diem Sab-
bathi sanctificat, qui jurata fide il-
lum Deo deputat ad vacandum Deo.
Profanat, ac violat quisquis partem
majorem lusibus, choreis, otio con-
secrat. Nam ut ait divus Augusti-
nus: *Melius faceret Iudaus in agro
suo aliquid utile, quam si in theatro
seditiosus existeret; & melius fœmina
eorum die Sabbathi lanam faceret,
quàm quod tota die in Nœmentiis suis*

*Aug. l. de
decem
choris.*

saltarent. Melius Christianus face-
ret quidpiam operis, quàm quod
nunc tota die helluatur in popinis.
Rectius desudaret ad molem asina-
riam, quàm si in otio, ac desidia,
(malorum omnium obstetrice) tu-
am curaret cuticulam, aut ad nu-
gas, fabulasque aniles abjiceret. Ut
dies sanctificari dicatur opus est, ut
totum cedat ipsius gloriæ, totum
piis operibus consecratur.

X. *Memento*, edixit Dominus, *Sabbatum
ut diem Sabbathi sanctifices.* Non ait
quadrantem, aut horam sed diem
integram Deo tuo devoveas. Hoc
est fœdus meum sacrosanctum in-
ter te, & me o Christiane, ut sex
dies in usum tuum pro libitu tuo
impendas, verùm Sabbatum nisi
violati fœderis reus haberi velis, mi-
hi dices necesse est. *Memento ut di-
em Sabbathi sanctifices.* Multum mi-
hi detrahis, & nimium sacrilegus
existis, si vix dimidiæ horæ partem
audiendo Missæ sacrificio impen-
das, reliquum libidinibus tuis de-
voveas. *Memento ut diem sanctifices.*
Quod vacat tempus ab oratione id
impendas piæ lectioni, aut medi-
tationi, visicandis infirmis, obeun-
dis templis, erigendis afflictis, in-
struendis rudibus, sive filiis, sive
vernis, aliisque operibus milericor-
diæ frequentandis. *Memento, ut diem
Sabbathi sanctifices.*

XI. Qua obsecro de causa diem So-
lis Dominicum appellamus? Num
quod

*Dies Solis
cur dies Do-
minica di-
citur.*

quod illa die imprimis Domini, ac Domina agnoscantur? Diebus professis sectantur modestiam, solitudinem temperantiam, vix dignoscitur Dominus à plebejo, vix hera à famula. Die sacra cuncta fiunt splendide, dominicè, basilicè, epulæ apponuntur lautiores, vestes assumuntur splendidiore, famuli coronant frequentiores. An quod in illa non discernatur Dominus à servo, servus à Domino? Vacat iste, vacat ille, qua libertate gaudet unus, gaudet & alter. Benè hæc. Sed occurrit quod diebus illis, quibus operas præstant subditi Dominis suis, vix sibi quidpiam, sed totum Domino operantur, nec suis sed Dominorum duntaxat commodis studeant, illis vehant, illis arent, triturent, aliosque labores suos consecrent.

Ad eum modum omne id, quod die festa patramus, directè in honorem Domini Dei nostri, animæque salutem vergere deberet. Tota quanta septimana tibi, tuoque a sino corpori famularis, illi consulis, illud saginas, idque sapius secluso etiam è mente Numine; instante die Dominica, non jam tibi, sed Domino Deo tuo serviendum, non de sagina corporis, sed de animæ salute cogitandum. Forsitan die profesta nequiveras fungi sacerdotio, & offerre laudem in nomine ipsius; nequiveras immorari devotioni, quatenus sacrificio interesses, de salute animæ tuæ intensius cogitares, de fine tuo, deque novissimis accuratius meditare-
ris, ut pro divinis beneficiis impensius gratias referres, non vacabas dico ad ista, & similia. Ubi illuxit lux sacrator, non habes, quod præendas, dies ista

in hunc finem deputata, quatenus præfatis officiis impendatur, aliisque operibus misericordiæ transigatur. Nisi dies festi forent in Ecclesia posset quispiam, suæ salutis immemor in novissimo iudicii die apologiam suam texere, & egurgitare: Domine edictum tuum erat, quatenus in sudore vultus mei vescerem pane meo, præstiti id ipsum studiosissimè, ad alia tempus non suppetebat, quo ea peragerem, portavi pondus diei, & æstus, rationes non tam conscientia, quam mercatura, vel œconomia discutere debui, de die in diem prospiciendum erat familia, filiis, necessitatibus domesticis. Hæc, pariave folia desideria suæ quispiam obtendere posset. Jam verò cum dies festi sacrosancti sint, Deoque Domino consecrati, non inveniunt in die illa allocutionem, seu excusationem. *Memento, ut diem Sabbathi sanctifices.* Dies festa non ex dotrante, aut quadrante, sed ex assè Domino Deo, spiritualibusque, ac virtuosis operibus consecratur, nec quidpiam facile (nisi urgeat necessitas) tractandum assumatur, quod divina non militet gloria. *Memento ut diem Sabbathi sanctifices.*

§ III.

Sanctificare Sabbathum ex dialecto Hebraeorum quid sit.

XII. Tandem si Synagogam frequentemus, audiemus sanctificare idem esse, ac purum, atque incontaminatum esse. Sanctus enim *Cados* Hebraico idiomate dicitur, id est segregatus ab usibus profanis, & cultui divino

vino destinatus, & quasi consecratus; qui proinde purus à vitiiis, castus, impollutusque esse debet.

Sanctificare idem quod expiare

Hanc sanctificandi acceptionem indicat Liber Samuelis de Bersabeæ tractans piaculo: *Sanctificata est, ait, ab omni immunditia sua.* Id est mundata, expiataque à perpetrato adulterio. Eadem utitur S. Joannes in suis Epistolis ita scribens: *Omnis qui habet spem in eo, sanctificat se, sicut ipse sanctus est.* S. Augustinus, Clemens Alexandrinus, Oecumenius cum aliis legunt *castificat se.* Tigurina versio *purificat se,* alii *lustrat, expiat se;* ut sit sanctus corpore, & anima.

1. Joan. 1. 7. 3

Aug. Clem. h. l.

Sanctitas quid sit S. Thom. 1. 2. q. 4. n. 4.

In hoc sensu definit Sanctitatem S. Thomas: *Sanctitas est ab omni immunditia libera, & perfecta, & omnino immaculata munditia.* Proinde cum Dominus mandat sanctificare sabbatum, urget una, ut animas nostras ab omni spurcitia peccati contracta lustremus. Concinit D. Gregorius; & ait: *Die Dominica à labore cessandum est, & precibus insistendum, ut si quid negligentia per sex dies agitur, per diem resurrectionis dominicæ expietur.* Id enim vero est sanctificare diem, præterita desistere peccata, futura præcavere, & contra imminenti animū obfirmare *Ut si quid negligentia per sex dies agitur &c.*

D. Greg. in Ep. ad quemdam apud 10. Diac. l. 4. v. 15. c. 15.

XIII. Origenes argute observat Thesmothetam illum Principem Deum, quosdam dies festos appellare suos, quosdam item alienos. Etenim in libro Numerorum ait: *Mense autem primo Phase Domini est offeretis in censum, holocaustum Domini.* Levitici item vigesimo sexto &

alibi sapius ait: *Custodite sabbatum meum.* Aliis vero in locis festa prope omnia aliena reputat: *Nā apud Hætam expressè ait: Neomenias, & sabbatum, & festivitates alias non seram.* Quæ loca pensando sciscitatur præfatus Doctor, quinam sint illi dies festi Domini? qui non? *Habet, inquit, Deus dies festos suos.* Quosnam illos? Respondet ipse: *Est enim ei magna festivitas salus hominū.* In quo loco plurib⁹ ostendit posse nos præstabili vitæ ratione, atque innocentia ipsi cælis magnam lætitiæ voluptatem creare. *Æternus enim Pater lætatur, quum ea, quæ benefica manu creaverat, renovari, atque in pristinum redire splendorem videt.* Triumphat itidem filius, quod nonnullum videat fructum sui cruoris hominum gratia profusi. Gestit quadantenus Spiritus S. liquido delibutus gaudio quod videat plura quibus inhabitet templa sibi præparata. Denique tota cælorum jubilat curia: *Quia gaudium est Angelis Dei, super uno peccatore penitentiam agente.* *Est enim magna festivitas, salus hominum.* Hoc est festum SS. Triados, festum SS. Angelorum, festum beatissimarum mentium.

Isa. 1. 14.

Orig. h. 2. in Num.

Luc 15. 7.

XIV. In hunc finem velim expendatis, quidnam Arbitrator salutis nostræ in sacratoriis festivitatibus, ac sabbathis sit operatus. Præter Catecheses, & alloquia publica ad populum habita, bene multos iis diebus sanitati redonatos legimus. Et ea de causa Judæi eundem tanquam legis prævariatorem impetebant, necemque eidē machinabantur; cum tamen miracula illa non nisi opera pietatis, & Dei

Festa alia Dei alia nostra, Cur

Num.

Lev. 26.

D d d potius

2. Aug. ser.
44. de V. D.

Luc. 13.

Luc. 6.

Job. 35.

potius, quam hominis essent. Nihilominus Christus D. nihil eos moratus sabbatum curatione morborum cohonestare voluit. Quid ita? *Qua faciebat corporaliter, spiritualiter volebat intelligi*; ait S. Augustinus. Voluit edocere eum diem curæ esse non corporum, sed animorum. Die sabbathi mulierem inclinatum, quæ omnino sursum aspicere non poterat, erexit; ut doceret nos, qui pondere curarum premimur tota die, & terrena duntaxat sectamur, hoc die debere nos erigere, & cœlestia potius ac divina, quàm terrena & secularia contemplari. *Qua faciebat corporaliter etiam spiritualiter volebat intelligi*. Die sabbathi curavit hominem qui habebat manum aridam, dicens: *Extende manum tuam*. Ut nimirum informaret nos dextram adhibendam rebus divinis; quando quidem ab batho restituitur, quo humanis distineri laboribus nefas. Primum enim aruit, quia bonis operibus fecunda non fuit, ut ergo virescat. aridum brachium operetur. *Extende manum tuam. Qua faciebat corporaliter, &c.* Sabbatho item cœcum illuminavit, quatenus per verba Dei frequentem auditum illa die ad veram lucem fidei magis, ac magis veniamus. *Qua faciebat corporaliter*. Sabbatho Hydropicum sanitati restituit, ut intelligeremus eos, qui bibunt sicut aquam iniquitatem die festo, si non per sacram exomologesim, minimum per veram contritionem debere curari. *Qua faciebat corporaliter, etiam spiritualiter volebat intelligi.*

XV. In præsentis Evangelio itidem indicat, neminem facile reperiri

tam desidem, qui non extrahat bovem suum, aut alium die sabbathi, in puteum lapsam, Quis verò Bos, aut Asinus iste nisi peccator in puteum inferni lapsus? Hic extrahendus, expiandusque si festum Domini, & non nostrum agere velimas. Neque enim reputanda solemnitas, in qua cœlum una cum terra de propitiatione non congaudeat. Non habenda festivitas, nisi animus irarum toxico, sulphureque pravorum affectuum vomito, in Domino jucundetur.

PARS II.

XVI. Utinam verò supra hujus civitatis incolas non paucos nanias suas ireret Psaltes serenissimus, supra populum suum quondam decantatas *Tempus faciendi Domine dissipaverunt legem tuam*. Alii legunt: *Tempus faciendi, (sacrificandi) Domino, & ipsi dissipaverunt legem illius*. Cum solemnitates instant, & æra ubivis ad panegyrim sciendam concrepant, tunc vel maxime suos cœtus cogunt impii, tum symposia celebrant, tum gaudium in reatum commutant. *Tempus faciendi Domino*. Quum tempus adest humiliandi semetipsos, tunc se se pompa, ac jactantia efferunt inanius; tum purpurissa faciem adulterant fœminæ, speciosiore laqueo incautos strangulaturæ; tunc Ganeones suas frequentant popinas, abliguriturum quod integra hebdomade lucrati sunt; tunc sodales sua celebrant conventicula, in quibus lasciviant. *Tempus faciendi Domino, dissipaverunt legem tuam.*

XVII. Utinam threnos suos eisdem non societ super populum Antiochenum fusos S. Chrylostomus: *Ab-*
utimur

3. Chrysof.
b. ad pop.
Antioch.

utimur nomine Christiano, qui ad festa
aspiramus, non ut melius, sed ut liberius vi-
vamus. Pro dolor tempus poenitendi pec-
candi tempus est, siquidem dies festos esse
dubitamus, nisi gula, nisi ventri, nisi luxu-
ria satisfecerimus. Vulgaris nobis ni-
mium festivitas est, nisi in ea culina
fumet altius, nisi Mystræ loco Magy-
rus plures animantium mactet hosti-
as, nisi Bacchus aspergat liberalius.
Profanus ille dies, quem serum velle-
ra non exornent, quem exotica vesti-
um pompa non venustet, quem mi-
cantes in toto corpore gemma non
accédant. Quod etsi omnino non im-
probo, si tamen cum offensa Dei fiat,
ac scandalo, subscribere præfato Do-
ctori cogor, & dicere: *Non est hoc festum
colere, sed inquinare.* Numen Optimum
& S. Mater Ecclesia eo fine festivita-
tes instituit, quatenus ipsum colamus,
pro acceptis gratias referamus bene-
ficiis, pro delictis præteritis satisfaciamus,
ad meliorem frugem nos recipi-
amus; nos cultum convertimus in a-
busum, devotionem in ebrietatem, pia
suspiria, infestiva hilaria. *Pro dolor tem-
pus poenitendi, peccandi tempus est.* Mavis
audire symphoniam obscœne aures ti-
rillantem, quam Ecclesiasten ad po-
nitentiam adhortantem; mavis adire
amicum bidui tridive distantem,
quam sacerdotem in vicinia operan-
tem, mavis tua, cum iis, qui vix pileum
tibi deponent, decoquere, quam indi-
genti subvenire. *Non est hoc festum cole-
re sed inquinare. Pro dolor tempus poeni-
tendi, peccandi tempus est.*

XVIII. Utinam hostes nostri, &
ipsi Lemures infernales non exhibent
sabbata & sacra nostra; quemadmo-

dum olim Babylonii Judæorum. Vi-
derunt eam hostes, & deriserunt sabbata
ejus. Vident torporem Dominorum,
subditorum, ac Opificum laborem;
sodalium insaniam, & furorem, & de-
riserunt sabbata ejus.

De Judæis tradit Ludovicus Grana-
tensis Vir religiosissimus, & Ecclesia-
stes facundissimus, die festa usque a-
deo bonis operibus, ac pietatis officii-
is fuisse intentos, ut Alastores Avernæ-
les, qui tota hebdomade per vicus pla-
teæque effusi erant, eo die relicta ur-
be secederent in vastam solitudinem,
ne aut precum, aut operum piorum &
sacrificiorum testes esse cogerentur;
ego autem vereor ne illa die denatis
agminibus, ex ipso inferno advolent,
copiosorem messem collecturi. *Vide-
runt eam hostes, & deriserunt sabbata ejus.*

XIX. Utinam Deus ipse nobis non
improperet, quod olim Judæis: *Celen-
das vestras, & solemnitates vestras odit
anima mea.* Utinam sancti non eru-
bescerent super festa nostra, tuaque li-
benter expungerent nomina ex falsis
Ecclesiæ ne tuorum occasione trium-
phorum Majestas divina irritaretur.

XX. Quicumque hac in parte se re-
um novit, audiat quæ ipsius ore Amos
minitetur Dominus: *Et erit in die illa
dicit Dominus convertam festivitates ve-
stras in ludum & omnia cantica vestra in
plandum.* O lugubrem! ô deffendam
metamorphosim, quando dies festi,
in machinicos ac laboriosos, melodia
in nannias, jubulum in lamenta refingit-
tur, & pro commissis peccatis præva-
ricator æternum punietur.

Audiat quod itidem sibi imprece-
tur per Moysen Dominus; *Quod si au-*

Ddd 2 dire

Lud. Gran.
Conj. h. d.
Evang.

Isa. 1. 14.

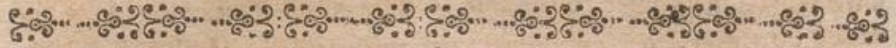
Amos. 8. 10.

Deut. 18. 9.
15. 16. 17.

dire nolueris vocem Domini Dei tui, ut
custodias & facias omnia mandata eius,
& ceremonias, quas ego precipio tibi ho-
die, venient super te omnes maledictiones
istae & apprehendent te. Maledictus eris
in civitate, maledictus in agro. Maledi-
ctum horreum tuum, & maledicta reli-
quia tua. Maledictus fructus ventris tui,
& fructus terrae, armenta bouum tuo-
rum, & greges ovium tuarum. Maledictus
eris ingrediens, & maledictus egrediens.
Percutiet te Dominus egestate, febre, &

frigore, ardore, & aliu; aere corrupto ac
rubigine, & persequetur donec pereas. At
caelum, quod est supra te aneum; &
terra quam calcas ferrea, &c.

Et ne tandem eveniant eadem malo
nostro, adnitamur, quantum in nobis
est custodire mandata Domini, & ce-
rimonias, seu solemnitates ejus; san-
ctificemus easdem, quatenus hae ma-
ledictiones in benedictiones com-
mutentur. Fiat.

CONCIO XLVI.

IN DOMNICA XVII. POST PENT.

Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.

Matth. 22.

ARGUMENTUM.

Canon Divini Amoris.

I Mnes scientiae, ar-
tes, professiones
tua habent prin-
cipia, & Canones,
quibus nitantur.
Aud. Habet sua a-
xiomata Philosophia, sua fun-
damenta Theologia,
suos Aphorismos Medi-
cina, sua elementa Ma-
thematica, sua theo-
remata Politica, suas demon-
strationes aliae scientiae,
& artes. Hae
principia quanto quisque
perfectius obtinet, pervadit,
ac tuetur; tanto excel-
lentior in ea arte, ac sci-
entia habetur, deprædica-
tur, promovetur; quan-
to minus assequitur, tanto
vilior reputatur, indigniorque
nomine illius de-

cernitur.

Ejusmodi duo principia scientiae
Theologicae Christianae in hodierno
Evangelio nobis proponuntur: *Dili-
ges Dominum Deum tuum ex toto corde
tuo & in tota anima tua, & in tota men-
te tua.* Hoc est primum, & maximum
mandatum Theologiae Christianae.
*Secundum autem simile est huic: Diliges
proximum tuum, sicut te ipsum.* In his
duobus præceptis universa lex pen-
det, & Prophetarum. His tanquam du-
bus cardinibus vertitur, tanquam prin-
cipiis regitur, tanquam fundamentis
solidatur tota Theologia. Quo per-
fectius quispiam hae principia tenu-
erit, eò perfectior habebitur in scho-
la

Matth. 22.
v. 7.